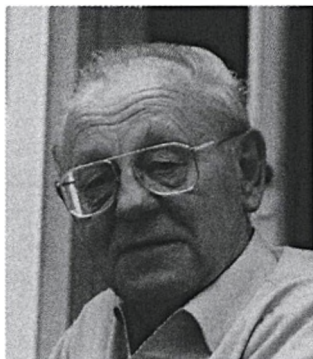

Georg Kossack

(1923-2004)

17. oktobra 2004. godine u 82. godini života umro je prof. dr. Georg Kossack jedan od najznačajnijih predstavnika prve poslijeratne generacije njemačkih arheologa, generacije koja je u znatnoj mjeri doprinijela oporavku i rehabilitaciji arheološke nauke u ovoj zemlji, nakon manipulacija i zloupotrebe u doba nacističke vlasti. To je generacija kojoj su osim Kossacka pripadali ili joj još uvijek pripadaju Hermann Müller-Karpe, Rolf Hachmann, Vladimir Miložić, Werner Kimig i dr. Georg Kossack i njegova generacija su svojim obimnim i vrijednim opusom takođe u značajnoj mjeri odredili pravac razvoja praistorijske arheologije u Njemačkoj i u širem dijelu srednje i jugoistočne Evrope. Teorijsko i metodološko djelovanje ove generacije, najviše izraženo u 60-tim i 70-tim godinama prošlog vijeka, ostavilo je snažan trag i na južnoslovenskom prostoru. Plejadi naučnika koji su djelovali po metodama ove njemačke "škole" pripada i većina naših istraživača iz druge polovine 20. vijeka. Neki od njih, kao Alojz Benac, Borivoj Čović, Milutin Garašanin, Stojan Dimitrijević i Stane Gabrovec intenzivno su saradivali i družili se sa Kossakom i drugim predstavnicima te prve poslijeratne generacije njemačkih arheologa.

Georg Kossack je rođen 1923. godine u Neuruppinu (Brandenburg), gdje je već u gimnaziji stekao prva saznanja iz praistorije i prirodnih nauka. Nakon nesretnih iskustava i teškog ranjavanja u toku njemačkog ratnog pohoda na Sovjetski Savez, otpočeo je 1943. studije praistorije i rane istorije u Berlinu koje je nastavio u Halleu, Freiburgu i Marburgu. Završetak studija u Marburgu i naredni istraživački rad kod poznatog naučnika Gero von Merharta urodili su disertacijom "Studien zum Symbolgut der Urnenfelder- und Hallstattzeit Mitteleuropas" koja je odbranjena 1948. i štampana 1954. godine.

Veoma značajna naučna i etička iskustva Kossack stiče kao asistent na univerzitetu u Münchenu u vremenu od 1947. do 1955. godine. Iz tog doba datira njegovo poznanstvo sa Paulom Reineckeom koji je tada bio upravnik Zemaljskog zavoda za zaštitu spomenika u Münchenu. Reineckeova izuzetna sposobnost analitičkog rasuđivanja i neobično razvijena arheološka memorija, ostavili su snažan utisak na mladog Kossacka. U to vrijeme počinje njegovo druženje i prijateljstvo sa Vladimirom Miložićem koje će trajati sve do Miložićeve smrti 1978. godine. Taj svoj "prvi Münchenski period" Kossack će krunisati 1955. godine habilitacijom "Südbayern während der Hallstattzeit" koja je štampana 1959. godine. U ovom djelu Kossack je definisao i danas aktuelnu hronološku podjelu

kasnog Hallstatta na faze C1 i C2, te detaljno obradio razne aspekte željeznog doba južne Njemačke i šireg alpskog područja.

Među njegovim mnogobrojnim publikacijama svakako treba spomenuti još i studiju "Prunkgräber, Bemerkungen und Aussagewert" (1974) koja se smatra pretečom postmoderne socijalne arheologije i jednim od najbriljantnijih arheoloških djela na njemačkom govornom prostoru.

Od 1959. do 1975. Kossak je vodio katedru za praistoriju i ranu istoriju na univerzitetu u Kielu, a od 1975. pa do penzionisanja 1988. traje njegov "drugi Münchenski period" u kome je naslijedio katedru Joachima Wenera. U obje ove institucije Kossack je uveo značajne inovacije u nastavi i istraživačkom radu, uključujući multidisciplinarnu saradnju i čitav niz vizionarskih istraživačkih koncepcija. Svoje široko znanje i svestrani pristup arheološkim problemima Kossak je uspješno prenosio na svoje učenike koji su danas ugledni naučnici širom Njemačke, a neki od njih predstavljaju i vodeće evropske specijaliste u domenu praistorijske arheologije. Spomenimo ovdje samo Hermanna Parzingera koji je nedavno preuzeo dužnost Predsjednika Njemačkog arheološkog instituta i Wolframa Schiera koji je ove godine naslijedio Berharda Hänsela na katedri za praistorijsku arheologiju Slobodnog univerziteta u Berlinu.

Georg Kossack je bio član Bavarske akademije nauka i Slovenačke akademije nauka i umjetnosti, te dopisni član Finskog društva za antičke studije. Bio je stalni i veoma aktivni član Njemačkog arheološkog instituta i mnogih drugih naučnih tijela i institucija.

Nakon penzionisanja Kossak se iz Münchena povukao u svoj idilični domaćil u bavarskom selu Pitzenkirchen, ali ne da bi tamo tražio odmora za svoje stare dane, već da bi se, zaštićen stamenim mirom visokih alpskih brda, mogao još bolje koncentrisati na svoj arheološki rad. Toj svojoj profesionalnoj i ljudskoj pasiji ostao je vjeran do zadnjeg dana.

Georg Kossack je bio veliki prijatelj bosansko-hercegovačke i južnoslovenske arheologije. Više puta je dolazio u Sarajevo, saradivao sa našim Centrom i rado objavljivao u Godišnjaku i drugim našim publikacijama. Sa posebnim žarom je pospješivao saradnju među mladim stručnjacima, te su mnogi naši arheolozi imali prilike za studijske boravke u njemačkim institutima, a mladi njemački doktoranti su se uključivali u proučavanje i prezentaciju bogatog arheološkog materijala sa našeg prostora. Odlaskom Georga Kossaka izgubili smo prijatelja i mecenu, a evropska arheologija je ostala bez velikog vizionara i možda posljednjeg arheološkog enciklopediste.

Blagoje Govedarica